

dat. 19.08.2009
kb

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
87-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl

spow. herb. ni⁴
VIII 104 kb

amwś Urzędowski

85-601 Bydgoszcz
(052) 341-28-17

Bydgoszcz
AK

+ Zochar Kazimierz Marian

M: 1278/2117 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Zachara Maximilian Marian

T: M: 1278/2117 Pom.

Bydgoszcz A 2

I./1. Relacja —

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 2 s. 1-2

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja —

1) dot. Zachara M. k. 2 s. 1-2

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 1

VI. Fotografie brak

II. Materiały uzupełniające relikwie: Zachar Kazimiera

1. Biogram Kazimieras Marians Zachara
autorstwa Janusza Umińskiego i Wojciecha
Zawackiego, mpis oryg.

k. 2 s. 1-2

Zachar Kazimierz Marian, pułkownik WP

Urodzony 10 grudnia 1878 r.

Jego nazwisko, jako kapitana marynarki, jawi się w składzie pierwszej obsady personalnej Sekcji Marynarki przy Ministerstwie Spraw Wojskowych w marcu 1919 r. Był wówczas naczelnikiem Wydziału Administracyjnego. W obsadzie nowo utworzonego w maju 1919 r. Departamentu do Spraw Morskich (DSM) kpt. Kazimierz Zachar występuje jako szef Sekcji Gospodarczej, składającej się z dwu wydziałów: Zaopatrzenia i Rachunkowego. Sekcja ta zajmowała się sprawami kwaterunkowymi i zaopatrzenia ogólnego: wyżywienia, umundurowania itp. Do jej gestii należało też prowadzenie gospodarki finansowej i opracowywanie budżetu Departamentu. Z dniem 1 kwietnia 1921 r. Sekcję Gospodarczą GSM, przekształconą w Intendenturę Morską przeniesiono ze stolicy do Bydgoszczy, a jej szefem mianowano komandora podporucznika (podpułkownika) K. Zachara. W zakresie kompetencji IM znalazły się sprawy personalno-organizacyjne, mundurowe, żywnościowe i należności pieniężnych. Prawdopodobnie w czerwcu 1921 r. wyznaczono go na stanowisko szefa Intendentury Dowództwa Okręgu Generalnego (DOG) „Pomorze” w Grudziądzu. Po jego przekształceniu 1 stycznia 1922 r. w Dowództwo Okręgu Korpusu VIII i przeniesieniu do Torunia płk Zachar kontynuował swą służbę na dotychczasowym stanowisku. Był też wykładowcą cywilnym w Szkole Podchorążych Marynarki Wojennej w Toruniu. W okresie „toruńskim” przekazał dla potrzeb szkolącego podoficerów intendentów 8. Oddziału Służby Intendentury w Toruniu „szereg cennych dzieł ogólnonaukowych”. Po przejściu w stan spoczynku przed 1928 r. płk Zachar ponownie osiedlił się w Bydgoszczy, gdzie mieszkał kolejno w willi przy ul. Litewskiej 8, w kamienicy przy pl. Józefa Weysenhoffa 9, a od końca 1935 r. w zakupionej w 1928 r. willi przy ul. Litewskiej 10. Po otwarciu 6 maja 1928 r. przez komendanta Bydgoskiej Szkoły Podchorążych ppłk dypl. dr Franciszka Polniaszka Muzeum Szkolnego płk Zachar przekazał nowo utworzonemu muzeum zwarta tematycznie kolekcję kilkuset numizmatów (pochodzących od kresu rzymskiego do lat po I wojnie światowej). Nie wiadomo, jakie były jej losy po wybuchu II wojny światowej, prawdopodobnie wraz z Muzeum uległy rozproszeniu.

Pułkownik Zachar udzielał się społecznie na wielu płaszczyznach, zwłaszcza w Związku Oficerów Wojska Polskiego w stanie spoczynku (w 1937 r. był prezesem koła bydgoskiego). W związku z zagrożeniem wybuchu wojny w kwietniu 1939 r. wezwał swych kolegów do składania wartościowych pamiątek na rzecz Funduszu Obrony Narodowej. Sam złożył złoty sygnet, złoty order rosyjski św. Stanisława, wisior (karabinek) do złotego łańcuszka oraz szereg monet: dukat austriacki w złocie, 10 koron czeskich w złocie i 9

2

7

srebrnych monet. Udzielał się też w pracach Koła Bydgoskiego Polskiego Białego Krzyża. Od lat młodzieńczych interesował się krajoznawstwem i turystyką. Należał do Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, od roku 1932 był członkiem zarządu Oddziału Bydgoskiego, w latach 1934-1937 sekretarzem, od 1937 r. do wybuchu II wojny światowej wiceprezesem. W 1939 r. podczas XII Zjazdu Delegatów Okręgu Pomorskiego PTK został wybrany jego prezesem.

Po zajęciu Bydgoszczy przez Niemców płk Zachar zaangażował się w działalność ruchu oporu. W 1942 r. podjął się przewiezienia do Torunia, do okulisty dr Pawła Chojnackiego (ps. „Gryf”), kierującego wraz z dr Zofią Kordylewską z d. Borys ps. „Zofia” służbą sanitarną Inspektoratu Toruńskiego AK, maszyny do pisania. Podejrzany o przynależność do tajnej organizacji dnia 4 lipca 1942 r., niewątpliwie w związku z aresztowaniem w dniu 2 lipca dr P. Chojnackiego i przewozem wspomnianej maszyny do pisania, został zabrany przez gestapowców z mieszkania przy ul. ks. Józefa Poniatowskiego 10 i odwieziony do pobliskiej siedziby gestapo mieszczącej się w budynku d. Ekspozytury nr 3 Oddziału II Sztabu Głównego w Bydgoszczy przy ul. Powstańców Wielkopolskich 5 (u zbiegu z ul. ks. J. Poniatowskiego). Stąd, po brutalnych przesłuchaniach, przekazano go do więzienia (Geichts-Gefängnis) przy ul. Wały Jagiellońskie 4. Jak oznajmiono w gestapo jego żonie Marii zmarł 21 lutego 1943 r. Aresztowanie pułkownika Zachara należy łączyć z aresztowaniem por. Bronisława Jasińskiego ps. „Kuno” komendanta Inspektoratu AK Bydgoszcz w końcu czerwca 1942 r.

Pochowany jest w Bydgoszczy w kwaterze wojennej cmentarza komunalnego przy ul. Kcyńskiej na osiedlu Błonie – na polu IV/3.

Instytut Pamięci Narodowej, Delegatura w Bydgoszczy, Ankiety dot. zbrodni popełnionych przez okupanta hitlerowskiego w l. 1939-1945 w Bydgoszczy, t. 10; Pomorskie Muzeum Wojskowe, kolekcja kpt. Andrzeja Kulwiecia, sygn. MPOW/AV/121x; Bydgoska Szkoła Podchorążych, Księga Pamiątkowa, Bydgoszcz 1930, s. 46; Książki Adresowe m. Bydgoszczy 1929, 1933, 1936/37; Mirosław Kułakowski, Marynarka Wojennej Polski Odrodzonej, Toronto 1988, T. 1, s. 31 – tu błąd w nazwisku, jest: Zachor, zamiast Zachar; Stanisław M. Piaskowski, Kroniki Polskiej Marynarki Wojennej 1918-1946, T.1. Albany, N.Y., 1983, s. 24, 27, 29, 39; Roczniki oficerskie 1923 i 1928; Archiwum Państwowe w Bydgoszczy, sygn. 1021 Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich, Protokoły przesłuchań, odpis nr 338; „Dziennik Bydgoski”, XXX:1937, nr 189 i „Kurier Bydgoski” XVIII:1939, nr 90 z 19 IV; Janusz Umiński, Pomorski Okręg PTK w latach 1930-1950 (w:) „Ziemia Gdańska, Rocznik Krajoznawczy PTTK, t. II, 2003, s. 34, 35; materiały własne autorów.

Janusz Umiński, Wojciech Zawadzki

IV/1. Korespondencja dot. Zachara Karimierze:

1. Pismo Fundacji z 2.09.2004 do
J. Mmińskiego - podziękowanie za
mater. o D. Zachare, mpis, kop. k. 1 s. 1
2. Pismo Fundacji z 3.09.2004 do
prof. H. Kryżanowskiego - dot.
D. Zachara, mpis, kop. k. 1 s. 2

FUNDACJA

ARCHIWUM I MUZEUM POMORSKIE ARMII KRAJOWEJ ORAZ WOJSKOWEJ SŁUŻBY POLEK

BIURO FUNDACJI • 87-100 TORUN • UL. WIELKIE GARBARY 2 • TEL./FAX (0-56) 65-22-186
http://www.um.torun.pl/AK, e-mail: AK@um.torun.pl, fapak@wp.pl
KONTO: WIELKOPOLSKI BANK KREDYTOWY SA W TORUNIU • NR RACHUNKU 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Lde.: 2045/Pom-410/04

Toruń 2.09.2004 r.

Pan

Janusz Umiński

85-601 Bydgoszcz

- podzięk. ze materiałów
- prośba o kontakt z rodziną

Szanowny Panie !

W imieniu Pani prof. Elżbiety Zawackiej bardzo dziękuję za przekazany naszemu Archiwum biogram śp. płk. Kazimierza Mariana Zachara, który w przyszłości, po uzupełnieniu, mógłby zostać opublikowany w kolejnym tomie „Słownika biograficznego konspiracji pomorskiej 1939-1945”. Biogram złożyłam w teczce opatrzonej sygn. M: 1278/2117 Pom. Bylibyśmy bardzo zobowiązani za ewentualne umożliwienie kontaktu z rodziną Zmarłego celem uzupełnienia informacji o Jego życiu, zwłaszcza daty i miejsca urodzenia oraz imiona rodziców. Cenne dla nas byłoby także zdjęcie Pułkownika.

Z wyrazami szacunku i poważania *Elżbieta Skerska*

Elżbieta Skerska dokumentalistka

Kop. w akt. p. M. Krzyżanowskiego

2

FUNDACJA

ARCHIWUM I MUZEUM POMORSKIE ARMII KRAJOWEJ ORAZ WOJSKOWEJ SŁUŻBY POLEK

BIURO FUNDACJI • 87-100 TORUŃ • UL. WIELKIE GARBARY 2 • TEL./FAX (0-56) 65-22-186
<http://www.um.torun.pl/AK>, e-mail: AK@um.torun.pl, fapak@wp.pl
KONTO: WIELKOPOLSKI BANK KREDYTOWY SA W TORUNIU • NR RACHUNKU 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Kob. : 2046/Pom-40/04

Toruń 3.09.2004 r.

prośba o infor.
o płk. Kazimierzu Zachariasze

Pan
prof. Maciej Krzyżanowski

81- 805 Sopot

Szanowny Panie Profesorze !

Dość dawno nie otrzymaliśmy od Pana żadnej wiadomości, ale mam nadzieję, że jest to wynikiem zaangażowania Pana w pracę i działalność społeczną.

Jest także inny powód nawiązania korespondencji. Otóż niedawno otrzymałam z Bydgoszczy informację o życiu i działalności śp. płk. Kazimierza Mariana Zachariasza. Z Pana Profesora relacji oraz z ostatnio wydanej książki pt. "Wspomnienia żołnierza Pomorskiego Okręgu Armii Krajowej" wynika, że znał Pan bardzo blisko Rodzinę Pułkownika. W związku z tym bardzo Pana proszę o ewentualne uzupełnienie informacji o działalności konspiracyjnej Zmarłego. Może posiada Pan adres Jego Rodziny, z którą mogłabym nawiązać kontakt. W załączeniu przesyłam kserokopię informacji o Pułkowniku.

Łączę bardzo serdeczne pozdrowienia od wszystkich pracowników Fundacji.

Z wyrazami szacunku i poważania

Elżbieta Skerska dokumentalistka

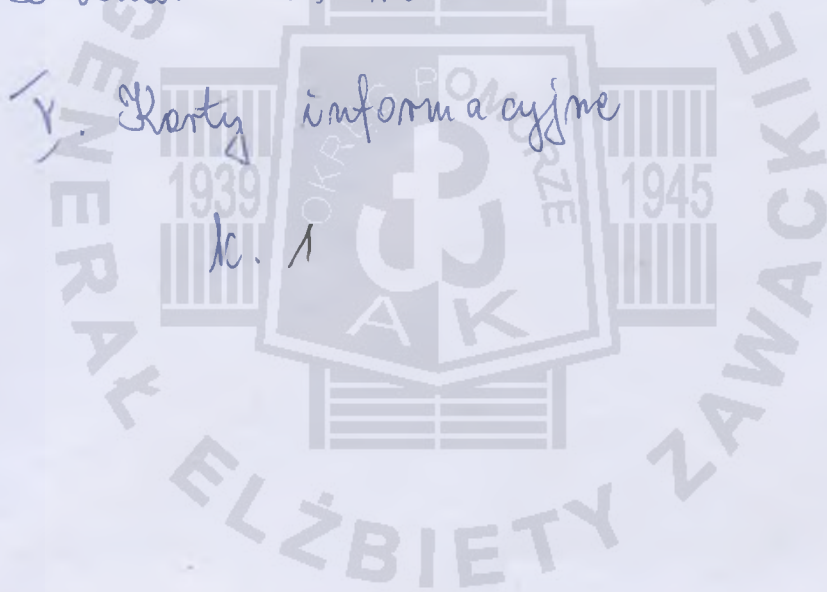
T. M: 1278/2114 Pom.

Bydgoszcz

Lachar Włodzisław Mericau

1. Karty informacyjne

k. 1

+

Bydgoszcz

pan. Łachar

u niego ulrycał się Kzyzanow-
ski Kaciej

ul. 10 mel. Bydgoszcz, 8 2

KG.

Zachar Kazimierz H.

ZESKANOWANE

